

เขียนถึงวารสาร

รูสมิแล

ประพนธ์ เรืองณรงค์

เมื่อกลางปี ๒๕๑๕ หรือ ๑๗ ปีมาแล้ว ผมเดินทางจากกรุงเทพฯ ถึงรูสมิแลตามคำเชิญชวนของหัวหน้าภาควิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ขณะนั้นมีเพียงคณะเดียว อาจารย์และนักศึกษามีจำนวนไม่มากนัก รู้จักกันทั่วถึง เมื่อผมมาอยู่รูสมิแลเกือบเดือนแล้ว จึงส่งข่าวไปถึงหน่วยงานเดิมที่ผมสังกัดอยู่คือ กองบรรณาธิการวารสาร บริษัทไทยวัฒนาพานิช ผมตัดสินใจทำงานที่รูสมิแล ขอลาออกจากบริษัทตั้งแต่นั้น

ช่วงนั้นผมพบกับคุณเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ มารูสมิแลก่อนหน้าผมไม่กี่ปี เขาเคยทำงานอยู่ที่วารสารเช่นกัน ผมยินดีที่คุณเนาวรัตน์ มาช่วยบุกเบิกงานจัดทำวารสารรูสมิแลในนามภาควิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ รูสมิแลฉบับแรก

พิมพ์เผยแพร่เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ตอนผมมาอยู่รุสมีแลช่วงแรกนั้น คุณเนาวรัตน์กำลังพิมพ์ฉบับที่ ๕ พิมพ์ที่บุญชัยการพิมพ์ ตลาดนัดตา เป็นวารสารขนาด ๘ หน้ายกจำนวน ๖ ยก หน้าปกสีเดียว ผมจำได้เล่มที่ ๓ หรือที่ ๔ หน้าปกเป็นรูปหนังตะลุง วายยังเซียม คุณเนาวรัตน์ร้ายคำโคลง ประกอบภาพปกได้อย่างเยี่ยมยอด

งบประมาณพิมพ์รุสมีแลขณะนั้นได้จากเอกชน ส่วนใหญ่เป็นนักธุรกิจและเป็นกรรมการส่งเสริมมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ค่าพิมพ์ประมาณครึ่งละพันกว่าบาทต่อ ๗๐๐ หรือ ๘๐๐ ฉบับ จำหน่ายฉบับละ ๒ บาท

ศิลปะอักษรบนแผ่นปกที่บอกชื่อ "รุสมีแล" นั้น ผมชอบมาก ดูเป็นศิลปะที่ให้ความพลิ้วไหวสวยงาม คุณเนาวรัตน์บอกว่าถ้าอ่านจากซ้ายไปขวาเป็นภาษาไทยว่า รุสมีแล หมายถึงต้นสนเก่าต้น อันเป็นชื่อตำบลที่ตั้งของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และเกี่ยวข้องกับตำนานเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว ถ้าอ่านจากขวาไปซ้ายหรือจากหลังมาหน้า เป็นภาษามลายูกกลางว่า รุสมีลิน ความหมายเช่นเดียวกัน นับว่าเป็นการออกแบบตัวอักษรได้อย่างวิเศษทีเดียว เหมาะที่จะนำมาตั้งชื่อวารสารของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อย่างน้อยที่สุดผู้ที่ไม่เคยสัมผัส เห็นวารสารนี้เข้าย่อมสงสัยต่อชื่อเสียงเรียงนาม นับว่าเป็นการสร้างความสนใจไม่น้อย

ผมเคยสงสัยว่าทำไมชื่อวารสารนี้เขียนว่า รุสมีแล ไม่เขียนอย่าง

เป็นทางการหรือชื่อหมู่บ้านว่า รุสมีแล ผมได้คำตอบว่าชาวพื้นบ้านออกเสียงสระอะเพียงเล็กน้อย ไม่จำเป็นประวิสรรชนีย์ และอีกอย่างหนึ่งถ้าเพิ่มสระอะหรือตัว ส. เป็นรุสมีแล เมื่ออ่านจากหลังมาหน้าหรือขวามาซ้ายไม่เป็นไปตามที่กล่าวข้างต้น มีวารสารรุสมีแลปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ ฉบับเดียวเท่านั้นที่ข้างเขียนลิ้มไปกลับเพิ่มสระอะ และก็ต้องงด เพื่อต้องการรักษาเอกลักษณ์ให้คงเดิม

ถ้าแบ่งช่วงการจัดทำรุสมีแลเท่าที่ผ่านมาจากจนถึงปัจจุบัน ผมคิดว่าแบ่งตามบรรณาธิการได้ ๕-๖ ช่วง คือ

๑. ช่วงบุกเบิก คุณเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์เป็นบรรณากร ดังรายละเอียดผมเรียนให้ทราบข้างต้นแล้ว เป็นที่น่าเสียดายว่าพอใกล้จะคลอดฉบับที่ ๕ คุณเนาวรัตน์ก็อำลา บัดตานี้ไปทำงานที่ธนาคารกรุงเทพ และมอบให้ผมช่วยจัดการต่อ เมื่อผมพิมพ์ฉบับที่ ๕ ออกมาแล้วก็มีเรื่องอันเป็นไปกับผู้บริหารมหาวิทยาลัยท่านหนึ่ง ผมเลยขอยุติ

๒. ช่วงย้ายไปพิมพ์ที่ยะลา การพิมพ์ เมื่อเปลี่ยนผู้บริหารใหม่ ผมได้รับแต่งตั้งเป็นบรรณาธิการอีก ผมเริ่มออกฉบับใหม่ปีที่ ๓ เดือน มีนาคม ๒๕๑๗ คราวนี้เพิ่มเป็น ๑๐ ยก ออกราย ๒ เดือน ประมาณปี ๒๕๑๘ หรือ ๒๕๑๙ รุสมีแลอยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายวิชาการ ของวิทยาเขตปัตตานี นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่น่ายินดี เพราะมหาวิทยาลัยสนับสนุนงบประมาณจัดทำโดยตรงไม่ต้องวิตกต่อการวิ่งเต้นหาสปอนเซอร์ ผมและคณะเดินทางไปหาข้อมูลจากท้องถิ่นที่น่าสนใจ ผมยังจำเพื่อนที่ร่วมเดินทางตะลอนไปตามหมู่บ้านในจังหวัดชายแดนภาคใต้และล่องเข้าไปในแดนมาเลเซีย เพื่อนที่ว่าคือ อาจารย์ปราโมทย์ กระจุก อาจารย์ปัญญา ยวนแหล อาจารย์หะสันหมัดหมาน และอาจารย์น้ำ สุขอนันต์ ทุกคนล้วนอยู่ในกองบรรณาธิการ

๓. ช่วงย้ายไปพิมพ์ที่กรุงเทพฯ เมื่อปี ๒๕๒๑ ผมลาศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยศิลปากร ช่วงนี้ รศ. วันเนา ยูเด็น ทำหน้าที่บรรณาธิการต่อจากผม ย้ายไปพิมพ์ที่อมรินทร์ การพิมพ์ หน้าปกคงสีเดียว แต่รูปเล่มดูสดสวยขึ้น เปลี่ยนเป็นราย ๓ เดือน และเปลี่ยนจากกระดาษปรีฟเป็นกระดาษปอนด์

๔. ช่วงเปลี่ยนหน้าปกเป็น ๔ สี และเปลี่ยนชื่อใหม่ว่า แลได้ ช่วงนี้เริ่มเมื่อปี ๒๕๒๓ ผู้รับหน้าที่เป็นบรรณาธิการคือ อาจารย์ มโนภาส เนาวรังสี ช่วงนี้ผมยังคง

ศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยศิลปากร อาจารย์มโนภาษาได้ไปพบผมและบอกว่าเขาต้องการเปลี่ยนแปลงรูสมิแลใหม่ ชื่อรูสมิแลไม่ได้ทิ้งไปไหนหรอก แต่จะใช้คำว่า รูสมิแลฉบับแลได้ และจ้างสำนักพิมพ์เม็ดทรายคอมพิวเตอร์กราฟิศจัดทำรูปเล่ม พิมพ์ที่น่าอักษรการพิมพ์ บริษัทเคล็ดไทยจัดจำหน่าย ขนาดหนังสือขยายเป็น ๘ หน้ายกพิเศษ หนา ๕๔ หน้า หรือประมาณ ๑๒ ยก รูสมิแลฉบับแลได้นั้นเป็นการเปลี่ยนที่สำคัญช่วงหนึ่ง เสียตายอาจารย์มโนภาษาเดินทางไปศึกษาต่อที่สหรัฐฯ และได้ถึงแก่กรรมที่นั่น วงการวรรณกรรมไทยต้องสูญเสียนักแปลและนักทำหนังสือฝีมือผู้หนึ่ง

๕. ช่วงกลับมาซื้อรูสมิแลอีก หน ผมกลับมาทำงานที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์อีกครั้งเมื่อปี ๒๕๒๔ และรับเป็นบรรณาธิการรูสมิแลต่อไปอีก กองบรรณาธิการได้ตกลงนำอักษรชื่อรูสมิแลยุคแรกมาใช้อีก และงดคำว่าแลได้ ตั้งแต่ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ เดือนกันยายน ๒๕๒๕ ขนาดเล่มใช้ ๘ หน้ายกธรรมดาเหมือนเดิม ผมเปลี่ยนมาจ้างพิมพ์ที่เจริญวิทย์การพิมพ์ เรียงคอมพิวเตอร์กราฟิกที่บริษัทแอลเอกราฟิฟิคจำกัด และบริษัทเคล็ดไทยจัดจำหน่ายเหมือนเดิม เพื่อประหยัดงบประมาณ ผมและฝ่ายศิลป์วารสารรูสมิแลช่วยกันทำอาร์ตเวิร์คหรือจัดทำรูปเล่ม จัดหน้าวารสารกันเอง ทำให้รูสมิแลพิมพ์ออกล่าช้าไปบ้าง ขั้นตอนที่สำคัญคือการคือ

- บรรณาธิการรวบรวมบทความ

- ส่งบทความไปเรียงพิมพ์คอมพิวเตอร์กราฟิก ที่กรุงเทพฯ

- บริษัทคอมพิวเตอร์ฯ ส่งม้วนเรียงพิมพ์กลับมาปัตตานีเพื่อทำอาร์ตเวิร์ค

- ส่งอาร์ตเวิร์คกลับไปกรุงเทพฯอีกครั้ง เพื่อให้โรงพิมพ์ทำเพลท และดำเนินการพิมพ์เป็นรูปเล่ม

- โรงพิมพ์ส่งรูสมิแลไปให้บริษัทเคล็ดไทยวางจำหน่ายและส่วนหนึ่งส่งกลับปัตตานี

ผมและกองบรรณาธิการยืนนโยบายของรูสมิแลไว้อย่างหนึ่งว่า เนื้อเรื่องเน้นหนักเกี่ยวกับท้องถิ่น บัณฑิต ไม่ว่าเป็นด้านวิทยาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมทั้งด้านอื่นๆ ที่น่าสนใจ ผู้เขียนไม่จำกัดว่าเป็นบุคลากรในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ บุคคลภายนอกมีส่วนร่วมได้ด้วย ปรากฏว่าได้รับความร่วมมือด้วยดีมาโดยตลอด แต่ละท่านเขียนด้วยใจรักจริงๆ ถึงแม้ว่าไม่ได้รับ

การตอบแทนด้วยเงินตรา รูสมิแลได้รับการต้อนรับอย่างกว้างขวางจากผู้อ่าน เราไม่จำกัดว่าผู้อ่านต้องเป็นอาจารย์และนักศึกษา บุคคลทั่วไปไม่จำกัดอาชีพ ไม่จำกัดเพศวัย อ่านกันได้ทั้งนั้น เพียงต้องการให้รูสมิแลเป็นสารสื่อระหว่างมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์กับสังคมหรือประชาชนทั่วไปเป็นประการสำคัญ ดังนั้นเนื้อหาในรูสมิแลจึงไม่หนักจนเกินไป

๖. ช่วงเปลี่ยนแปลงบรรณาธิการอีกครั้ง ปลายเดือนตุลาคม ๒๕๓๒ ผมอำลาจากรูสมิแล ด้วยเหตุผลจำเป็นส่วนตัว เพื่อเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ ณ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์แต่งตั้งบรรณาธิการใหม่คือ อาจารย์พัทธยาจิตต์เมตตา ทำหน้าที่ต่อไป

รูสมิแลฉบับนี้เริ่มฉบับปีที่ ๑๓ นับว่าเป็นการเดินทางที่ก้าวร้าวมาพอสมควร อย่างน้อยที่สุดชื่อเสียงรูสมิแลเป็นที่รู้จักของนักอ่านอย่างกว้างขวาง ผู้ค้นคว้าเรื่องราวท้องถิ่นภาคใต้ย่อมไม่มองข้ามรูสมิแล และนำไปอ้างอิงเสมอมา

ขอให้รูสมิแลจงก้าวต่อไปด้วยอุดมการณ์และนโยบายที่กำหนดไว้ถึงผมจากรูสมิแลมาแล้ว จะติดตามรูสมิแลอยู่เสมอ ●